

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral.-2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Bros-a.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Homenatge nacional an el Papa

Beatíssim Pare: Ha dit un dels nostros grans poetes que l'amor dels fills d'aquesta terra no sab esser parlador. Si un dia heu de sortir de Roma, sia la cúpula del Escorial la que sustituesqui la cúpula vaticana, i a les hores veureu d'aprop que en l'amor an el Vicari de Cristo el poble espanyol no se dona per cap altre poble de la terra.

Els de "La Aurora,"

Oh! el gran Pontífic! Sa testa fúlgida
mai l'ha tacada cap d'ignominia,
i el prestigi diví que l'exalta
no l'ha entelat la pols d'estats caigudes

Davant Sant Pere sota la cúpula
dejuna i prega, senglotant llàgrimes;
per companya té fills sense nombre
plorant amb Ell el tràgic infortuni.

No l'aborrona esser la víctima
d'ingrata turba de vil cridoria,
si li gita l'orgull la saliva,
li captarà perdó cobert de cendra.

Però la vista li queda tèrbola
quant veu d'Europa la gran catàstrofe...
Oh! millons de germans se destrossen
despreciant la veu del Pare!..

La fe divina és sa victòria.
—«Senyor, salvau-nos, crida ple d'impetu,
nos afonta la mar turbolenta...
que vegin tots lo far de l'Evangeli!

Donau la palma a la justícia!
la pau arreli dins tota patria
i el remat que Nos dareu s'aplegi
devall la creua del Vicari vostro...»

Diu, i ja augura dolça concordia...
Sobre ruines i decadències
surgirà l'indomable figura
que encarna lo prestigi de vint sigles.

Alsau les fulles de la Historia...
Del sant martiri portant la púrpura,
va pujant al vençut Capitoli,
pera crismar estols de reis i pobles.

La fiblonada de tribus bàrbares
arreu agrana l'antiga gloria...
Mes l'aràmic braó de N'Àtila
s'arrossa al brill sagrat del vell Pontífic.

I els cors selvatges endolça amb ansia,
i estols de tribus reb a miriades;
i a son hàlit sagrat s'arpleguen
nisagues de lleons amb les d'anyella.

I quant l'horror de mil desgracies
rebat els pobles dins la miseria,
per remei de les llagues i bàlsem
sab fecondar espèls de sants i màrtirs.

Sempre enlluerna del cisme l'òliba
i els fills needits estreny amb càntiques
d'una pau gloriosa i feconda
que du la llibertat a rasses febles.

I de l'Historia n'és l'inclit àrbitre,
i dels reialmes atreu les ànsies,
i onsevulla fulgura l'estrella
d'art o de ciencia son amor l'anima.

Fills, alegria! Seua és la gloria
que mai mancaba, per ço que és cèlica;
i anc que tapi l'infern de tormentes
roncant roncant la Barca que Ell governa.

als glops d'escuma tornats carícies,
més repolida sura i diàfana,
aixecant un arc-iris que canta:
No podrà res l'infern, vençut per sempre!

A. CAIMARI.

Altres mot sobre lo de sa cripta

Tampoc era seria aquella veu que se va pronunciar en contra de sa cripta del Beat Ramón Lull. En tenim d'altres proves irrefragables.

«Al terminar — diu "La Última Hora" de dia 6 de joriol — hablamos con el señor Ferrá para que nos indicara quienes son las personalidades a que alude en su conferencia al hablar del sepulcro de Ramón Lull y nos dijo que eran estas: don Juan Alcover, don Lorenzo Riber, doña María Antonia Salvá, don Juan Rosselló y D. Miguel S. Oliver, quien le autorizó expresamente a formular su voto y piensa ocuparse del particular en "La Vanguardia" de Barcelona.»

Per tots aquests noms tenim una profunda veneració ja que mos recorden belles hores de sa vida passades en la borratxera deliciosa que come cantis de vi bo produeixen ses pàgines d'aquells literats.

Pero ¿hem d'acatar, fora de sa literatura, s'autoritat d'aquells noms quant se presentin aixelats de raons? ¿Pesen més aquests literats, fora de sa literatura, que els que se forren amb sòlits arguments?

El Bisbe Campins va apoiar es projecte de sa cripta amb raons que n'igú esbaltirà. ¿I es raonable girar s'esquena an aquest projecte per atendre a sa buidor d'unes veus hermoses?

Desenguenem-mos. Lo de sa cripta és un asunto esglesiaístic; i per judicar d'un asunto esglesiaístic, posades ses raons i s'autoritat del Bisbe Campins dins un platet de balansa i posats els vots d'aquells literats dins s'altre platet, sembla evident que sa forsa l'ha de tenir el Bisbe. Suposar un altre cosa, i lo que és mes, dir lo contrari, és, an es pareixer, un signe de poca seriedad.

Pero ¿és cert que aquells literats estan en contra des projecte de sa cripta?

"La Última Hora" de dia 9 de joriol diu així: «El Rdo. D. Lorenzo Riber nos suplica que hagamos constar que lamenta que se haya dado su nombre en sentido contrario de que sean trasladados a la futura cripta, los huesos venerandos de Ramón Lull. Estima que siendo la reforma un proyecto del llorado Obispo señor Campins que ponía amor tan minucioso en todas las obras de arte antiguo, está seguramente garantido el respeto al bellísimo monumento del siglo XV y atendido el cumplimiento de las prescripciones litúrgicas sobre las reliquias de los Bienaventurados, y que será, para mayor enaltecimiento de la gloria del Martir y fomento de su naciente devoción.»

Això per part de D. Llorens Riber. ¿I per part de D. Miguel S. Oliver? Encare "La Vanguardia" de Barcelona no ha dit una paraula sobre sa cripta, ni es conferenciant se va atrevir a formular dins sa conferencia es vot d'En Santos, indicis que units a altres indicis que mos callam, mos donen es convenciment de que ni D. Miguel S. Oliver va confiar a n'igú sa seua representació respecte a lo de sa cripta ni s'ocuparà d'aquest asunto dalt ses columnes de "La Vanguardia" de Barcelona ni de cap altre periòdic.

Are bé; ¿era seria aquella veu que se'n vengué a dir-mos que era un desacert es projecte del Sr. Bisbe Campins? Qui té uis per veure-hi que-hi vegi.

PICA PICA

Jo festetiava una al·lota
i no li sabia es nom
i deia devant tothom
vat allà sa galiota.

Cartes descloses

an En Miquel X.

CARTA IV

Existencia de Deu

Estimat amic en Cristo:

Com no m'heu contestat an aquella indicació que vos feia en sa derrera carta, de que vos mateix m'indicasseu es punts que vos agradaria més veure tractats, are me trob amb un vertader conflicte. Poreu ben creure, que un qui voldria seguir al peu de la lletra aquell consei d'En Horaci, gran preceptista literari llatí qui diu que no s'ha de descurar mai sa part d'utilitat i profit dins una composició qualsevol de fo mes més o manco literaries — *qui miscet utile dulci* — ha de sentir un greu de l'ànima quant pensa que un assumpte o s'altre pot ser que no sigui d'utilitat an aquell an a qui se dirigeix. Perque ¿no podria esser que aquest tema de s'existencia de Deu vos fastidiàs perque ja el saben pes cap des dits? D'aquesta manera ¿què li quedau an aquestes pobres cartes si li llevau sa mica de profit? Perque lo que és emperifollaments literaris que l'adornin .. are, dit entre noltros, no en té molts que diguem.

E-hi ha una frase en mallorquí que com que tengui un poc d'agafada per sa meua idea, i per això l'utilis: *Fé bé, diu, i no miris an-a qui, i aferrat an aquest principi seguiré fent feina an es mateix tai ubert mentres no me diguen lo contrari. I no vos piqueu per allò de no miris an-a qui* com si volgués suposar que no vui saber qui sou vos; (massa mos coneixem i sabeu que vos aprecii), sino que vui significar que, encare que no sé si és d'es vostro gust lo que vos escriu perque no heu tengut s'amabilitat, (que vos agrairà) d'haver-m'ho dit, no obstant seguiria sa mateixa tasca suposant que, ja que callau, estau conforme: *qui tacet consentire videtur*.

Així sembla que hu devia fer nostro amable Salvador Cristo Jesús, del qual está escrit que *va passar fent bé*. ¡Oh si sa nostra vida fos ben aprofitada, com hu hauria de esser, seguint s'exemple del Bon Jesús! Si poguessim conseguir de fer-ho així no hi hauria tants de punts escapats en es dies de sa nostra vida, no hi hauria tant de temps perdut, en poc temps hauriem feta molta carrera, fent mèrits abundants per l'eternitat. Mirau quina casta d'alabansa fá la Sagrada Escritura, d'un homo just: *consummatus in brevi explevit tempora multa*, o sigui: es viscut molt poc temps, pero la seva vida es estada profitosa i ha fet tant de bé com si hagués viscut molt.

Deu tengui compassió de noltros i no vulgui que mai perdem es temps, ni vos traiaiant unicament per sa vida corporal que passa com es fum i deixa ses mans buides, ni jo dedicant-me a escriure cartes i quartilles que n'igú haji de lletgir.

Per acabar i entrar en materia vos proposaré en poques paraules dos arguments que sempre han servit per tapar sa boca a tots els blasfemadors que s'avanen d'anomenarse atèus.

PRIMER

Argument tret des desitx natural d'esser felissos.

Es nostro enteniment i sa nostra voluntat son conduits per un moviment

natural, a sa veritat suma, an es bé suprem i universal ¿Qui no voldria sabre-hu tot? ¿Qui no voldria esser ditxos?

Es així que un moviment tal d'es nostro enteniment i de sa nostra voluntat no pot anar esgarriat mai perque neix de sa mateixa naturalesa.

Per lo tant e-hi ha d'haver un bé suprem, una veritat absoluta i perfectíssima.

Aquesta veritat es Deu.

SEGON

Argument tret de sa llei que retgeix ses costums.

Dins es cor dets homos hi ha escrita una llei *universal, eterna, absoluta*, que retgeix ses accions lliures de sa nostra voluntat. Perque ¿qui no sab que no totes ses coses estan ben fetes? Aquell qui, obrant quantre sa conciencia s'atreveix a fer un delict, i què d'aviat sent que el devora es cuc des remordiment! Mirau En Cain desesperat i plé de vergonya, ¿com se amagava i fogia per recons, creguent veure en cada roca, en cada abre, en cada animal de camp, un botxi que el anava a fer bocins per venjar s'assassinat des seu germá Abel! Era sa llei divina que pesava demunt ell.

Idò bé. Aquesta llei suposa s'existencia d'un *llegislador suprem, d'autoritat absoluta i infinita*.

Un *llegislador*, perque es seus manaments son lleis que obliguen per la forsa.

Suprem, perque es més poderosos de sa terra l'están subjectes.

D'autoritat absoluta i infinita, i amb això ja está dit que no se tracta de cap homo, perque bé sabem noltros que tots som miserables i limitats.

An aquesta voluntat suprema, an aquest *llegislador inmutable l'anomenam Deu*.

**

Perdonau-me, amic coral, ses molesties que amb aquestes cartes llargardes vos dec fer passar; jo, per sa meua banda, vos asseguro que mai estic més content que quant se presenta ocasió de porer-vos fer qualque servici. Així me pareix que poreu arribar a cumplir aquell desitx que el Bon Jesús tant encarregava an es seus particulars amics: *tot-hom coneixerá que sou deivebles meus, si vos estimau uns an els altres*.

Altres pic me repetesc vostron afectíssim servidor.

FIL-I-FIL.

Tu't pensaves haver-les
amb persones descuidades,
jo hu conec en ses petjades
un mes antes de fer-les.

Es rellotge de plata

Un porqueret que nomia Toni passava sa nit dins un molí aon l'havien hostetjat. Un banc de fusta posat a un enfony li servia de llit. Deves mitja nit se despertà i va senti un acompassat *tic tac* a sa paret, part demunt es banc on jeia. Va obrir ets ulls i a sa claror de sa lluna va veure un rellotge de plata molt hermós.

Totduna va sentir un violent desitj de despenjar-lo i de robar-lo, fugint llavor per sa finestra. Sa conciencia be li deia que no's pot robar; però es desitj de tenir un rellotge tan hermós se feia per moments més violent. De sopte pega un bot, s'axeca, corre de cap a sa finestra uberta i fuig depressa de sa tentació que ja l'anava a vencer.

Quant va esser un parei de centes passes lluny des molí, li va sebre greu no haver-se'n duit es rellotge i no li mancaven ganes de tornar arrere; però sa conciencia l'avisà una altra vegada, i ell, dòcil an aquesta santa veu, va seguir son camí.

Llavonses sa lluna se tapà i sa nit sestà fosca i negra com e boca de mina. En Toni que no hi sabia molt ses tresques per allà, comançà a caminar i caminar pensant seguir es camí i a la fi va compendre que s'havía perdut per dins un bosc. Cansat, i mort de sòn, com estava, se va fer un jas dins una carritxera i totduna quedà adormit. A trenc d'auba una cridoría extranya va fer acabar en sec son dolç somni; va obrir els ulls..... La sang li quedà glassada dins ses venes.

S'havía ajegut baix d'una ausina i just a demunt son cap hi penjava un homo molt conegut per lladre per aquells entorns. Un esbart de corps carnissés enrevoltava el cadavre. Contemplant astorat l'horrible esputacle, en Toni va sentir una veu que li deia: «Mira, això era lo que l'havía de succeir a tu si hagueses robat aquell rellotge de plata». En Toni caigué ajonoiat en terra i girant an el cel sos ulls massells de llàgrimes, dava gracies a Deu misericordiós oferint-li son cor i prometent seguir sempre sa veu de sa conciencia que no és més que un eco de sa veu de Deu.

FAR.

Particular

A. CAIMARI. — Lo vostro mos ha costat aquesta setmana quinze cèntims perque els de correus que-hi veuen més que un còvo d'altres vives afinaren que no tot era material d'imprenta. No mos sab gens de greu. Per un treball així noltros en donariem no quinze centims sino quinze aferrades p'es còll.

ANDREU FERRER. — Ja no mos queden rondaies de Menorca. ¿En teniu més que les mos pogueu enviar? Mos ferieu contents a noltros i a moltíssims de lectors de LA AURORA que se'n llepen els dits d'aquestes rondaies que sabeu contar.

RUP. — ¿I vos, Rup, que sou d'aquells que per desmamar es ruc no saben altre remei més que matar sa mare? Vos ho preguntam perque desde que vos diguerem que els caixistes se queixaven de sa vostra lletra no mos heu enviat cap article. ¡No-hu d'esser tan radical, homo!

JOAN ESTELRICH. — Mos alegrarem de sa vostra revivaia. Que vos durin els esperits. Amen.

ES CAPITA ARANYA. — En es final des vostro article deis que fins un altre dia. Procurau que no sigui es 31 de Febrer.

FIL-I-FIL. — Sa setmana passada no va sortir lo vostro perque no va arribar d'hora. ¡Morques. morques an els fuells!

FAR. — Vos deixarem involuntariament. ¿Es precis jurar?

S. G. — Sou tot un homo perque sabeu cumplir sa paraula.

H. — Sou .. ¿sabeu que sou vos? Un constructor de *Defenses contra els moros* i cristians que intentin estorbar-vos *il dolce farniente*. Això sou. Mentres tant jaguanta la mestra, Lluc, a dins aquesta cambra aon e-hi podrien bescoure burregos!

De tots affm. en Cristo

Lluc de LA AURORA.

El Vaqueret

Cantem, cantem la vida mia,
cantem, cantem la vida amor,
l'amor, l'amor, l'aimia
d'un bell pastor.

El fet jo sé d'un vaqueret
mes llest i viu que la centella,
trescant pel camp sensa barret
manjava pa del serronet,
bevia a broll de fontanella.

De bon mati, al trencar l'auca,
tot alegrava el comellar
ple de perfum de la vidauba
que'n aquella hora pura i bauba
dava delit al bestiar.

Tranquilament dins la marina
feia la vida d'ermita,
nodrint-se el cor de llum divina,
l'aroma sa de la sibina
li dava forces com el pa.

Quant pasturava la vacada,
jassat amb pau dins un ombriu
tot abrusant la solejada,
feia cançons a l'estimada
rossa talment el blat d'estiu.

La va conèixer s'altre dia
dins la blatera, falç al puny,
quant el bell jorn es desxondia
ple de perfum i cantoria
de l'aucellada el més de Juny

«Gentil pagesa segadora:
(la va escometre sonrient)
¿Vos complauria ser pastora?...
¿De lo meu cor reina i senyora,
a qui aimaria tendrament?..»

La jove, encesa com la fraula,
li va respondre airosoament:
«Mon aimador, vos don paraula
que si mon pare ho vol, a taula,
admés serà vostro present.»

Desde aquella hora somniava,
el vaqueret son dolç amor...
mentres la guarda pasturava
i a dins sa pensa hi meditava
la seva ditxa de pastor.

Fins que un bell dia, temps enrera,
quant els codonys varen venir,
i la fruitosa murtonera
perdè sa flor de primavera,
i la magrana va esclafir...

la ma de Deu va beneir
una parella jovensana,
i a dins sa llar hi rellori
d'un bell amor de cor fredí,
una fillada rossa i sana.

Cantem, cantem la vida mia,
Cantem, cantem la vida amor,
l'amor, l'amor, l'aimia
d'un bell pastor.

G. C.

25 - VII - 15.

Sino t'agrat engigam
i al manco no't faré nosa
qu'així heu fan, cara de rosa,
ses dones que tenen seny.

S'Alicorn de Sant Domingo

(Noticia històrica)

Dimecres qui vé tendrem festa gros-
sa a Manacor, sa festa de Sant Domin-
go.

Ja's ben segur idò que no hi farà fal-
ta s'Alicorn, ni es gegant i sa geganta,
per acompanyar es *moretons* quant
trescaran tot es poble ballant de casa
n casa.

Pero—¿qué representa s'Alicorn?—
pregunta cad'any molta de gent en
veure sa seua fatxa.

Això és lo que volem explicar amb
poques paraules.

Una de ses moltes obres de mèrit
artístic que tenien en es seu convent
es frares de Sant Domingo de la Ciut-
tat de Manacor era un faristol gòtic de
rica escultura, que estava en mitj del
chor de sa seua església per sostenir
es grans llibres de plegami que empra-
ven p'és cant pla en ses funcions litúr-
giques. Aquest faristol era de bronso,
obra des sigle XIV, si be no's sab amb
certesa qui fonc s'artista que'l va fa-
bricar, perque mentres uns asseguren
que procedia de Gènova, altres creuen,
i amb prou fonament, que el va fer a
Mallorca el notable escultor Antoni
Campedroni, fii d'En Francesch Cam-
pedroni, que és s'autor de s'Angel mo-
numental de bronso que hi ha demunt
sa torre del homenatge del Palau Reial
de l'Almudaina.

Consistia en una columna vuitavada,
amb petites faixes horizontals de dalt
a baix, demunt un pedestal en forma de
piràmide, també vuitavat, sostengut
per quatre lleons i escornat amb her-
mosos dibuixos des gust d'aquella èpo-
ca, ademés dets escuts d'armes, que
tenia gravats, des benefactor que havia
regalada aquesta obra d'art. Damunt sa
columna estava assegut un alicorn, ani-
mal fabulós amb cap de cavall, qui tè
just una banya, dreta, as mitj des front.

Per sa positura amb que estava ser-
via molt be de faristol, aguantant amb
sos brassos ben estirats es llibre del
chor.

Es benefactor que l'havia regalat no-
mia Andreu Sescalé, segons la següent
inscripció que enrevoltava es pedestal:

AQUEST : FACISTOL : HIL : A :
DAT : NANDREU : SESCALE : A :
HONOR : DE : DEU : E : DE : SANT :
DOMINGO : EN : REMISIO : DE :
SOS : PECATS : SO : LANY :
MCCCLXXXIII :

Qualqu estranyarà tal volta que dins
es temple del Senyor tenguessen es
frares aquest objecte ridícul. Es que
ses arts cristianes, principalment en
s'estil gòtic, admeten com ornamenta-
ció aquests animals fabulosos fins i tot
dins ses esglésies, per representar-mos
es monstrosos de ses tentacions i de ses
herègies.

A s'època des Renaixement, en que
predominava es mal gust en tots ets
ordes, sustituirien per un altre faristol
de fusta, de forma ordinària, aquella
obra artística des sigle XIV, que que-
dà arreconada dins la sacristia. De lle-
vonses ensà no mes la treien es dies
de festa grossa per col·locar-la a s'en-
trada de sa porteria, vestint s'Alicorn
amb capa curta i capell de tres puntes,
tal com usaven ets estudiants d'aquell
temps, posant-li una ploma a sa ma
dreta, mentres que amb s'altre agonta-
va un paperot amb qualque poesia sa-
tírica escrita en mallorquí.

Amb sa fatxa que feia servia d'entre-
teniment i d'objecte de riure a la gent
sensilla, que, fins i tot a vegades tre-
guent-lo de sa porteria, el passetjava
per dins la Ciutat cantant cançons po-
pulars que ja s'han perdudes. Ses que
segueixen, d'entre ses poques que hem
pogudes repiegar, poren servir de mos-
tra:

Per fer novedat
i festa en es Born
han duit s'Alicorn
molt ben enflocat.
En brassos el duen
i crosades de canya,
qualcú l'acompanya
i darrera el gruen.
Desorde a sa plassa,
desorde per tot;
si's al·lot que passa
ja li pega bot.

Es frares dominics de Manacor, que
prenien per norma en sa celebració de
ses seues festes ses costums des seus
germans religiosos de sa capital, en
vista de s'acceptació que havia tengu-
da entre es ciutadans s'alicorn que
treien a sa porteria tot endiemenjat, en
feren un de bulto i, juntament amb sos
gegants, el feien passetjar cad'any p'és
carrés des pobles es dia solemne de sa
festa des seu Pare i Fundador Sant
Domingo de Guzmán.

I no solament per fer festa i alegrar
la gent treien aquestes figures. Un'al-
tre raó tenien: Aquests monstrosos, com
se sab, representen ses herègies, que
no són més que vertaders monstrosos
vestits amb capa de religió, que pu-
nyen i enforinyen sa seua banya ma-
leïda per destrossar i fer benes, si po-
guessen, sa nostra Església Santa. I
com es frares de Sant Domingo se de-
dicaven amb gran esforç a s'impugna-
ció i destrucció de ses males doctrines,
que era estat es fi particular de sa fun-
dació de sa seua Orde, per això apro-
fitaven totes ses ocasions per quantre-
dir o al manco ridiculitzar ses herègies,
que amb sa seua funesta propaganda
tant de mal ocasionaven a ses nacions
cristianes.

Mes acabem s'història de s'Alicorn-
faristol: Durant sa nit des 28 de Febrer
de 1823, època de trastorns polítics en
que foren suprimits o maltractats a di-
ferents llocs es frares de Sant Doin-
go, s'apoderaren es revolucionaris des
mobles de mèrit i objectes d'art des
convent de Palma, duguent-se'n s'Ali-
corn, juntament amb una campana fa-
bricada l'any 1368, a la ciutat de Gé-
nova, aon foren venudes aquestes dues
alhaques, per enriquir amb ses coses
d'Espanya un museu estranger.

Durant ses festes de beatificació de
sa mare de Sant Domingo, la venera-
ble Juana d'Aza, celebrades en es mes
d'Agost del any 1829, es frares, pri-
vats ja de sa pesa artística de s'Ali-
corn, en feren un de bulto, per l'estil
des que treien a rol·lo a Manacor es
dia de Sant Domingo, vestidot amb
una capa i mostrand una poesia de re-
ferencia a ses solemnes festes que se
celebraven i an es seu viatge a la ciu-
tat de Gènova. D'aquesta manera s'Ali-
corn, tan celebrat p'és seu mèrit artístic,
arribà a ser un objecte ridícul, i es
seu nom, aplicant-se a qualsevol per-
sona tonta i malgarbada, se convertí
amb un mal nom, perque és un nom de
despreci i denigrant es que se dona a
un cristià quant l'anomenen... *Alicorn*.

Tau.

En Juanet de Santa Ana
passa per aquí devant,
amb sa guiterra sonant,
i du es calsons d'endiana.

Sa pò no és res en haverli vista

Això és més clà que sa fosca! De-
vegades s'en troban d'aquets que bra-
vetjan de cames primes que se fan pò
de ses seues potades o de sa seua om-
bra i no mos escandalisaria qu'un rei-
rò d'aquets bastàs per durlos a sa pi-
queta de s'aigo beneïda.

No sé si durà es mal de temps enre-
ra, quant es pares per amenassar es
seus infants los diuen que los s'en du-
ràn a n'es jai Figó o a sa jai Miquela
o bé que vendrà el rei Moro! lo qu'es
ben segur que no son capassos de fer-

lós anar a cercar, una gerra d'aigo quant
no fassi més que dos dits de fosca.

D'aqueixes coses no hi ha que tenir-
ne pò, bò és tenirne de coses que real-
ment n'inspiran com son es pecat, s'odi,
s'enveja i tot aquell enfilai que mos se-
nyala la Doctrina de coses qu'ofenen a
Deu, Rei absolut de ses nostres animes
Rei de reis i Senyor dels que dominen.

Qué deis qu'això es cosa d'infants?
Jo vos assegure que se-n passetjan d'in-
fants d'un parei de cavaions, que...
Deu mos ne guardi. Sino vaja un botó
per mostra.

Coneixia un homo qu'era totsol a ca
seua, no coneixia esposa i son pare i
sa mare ja se n'eren anats a la santa
gloria. Honrat a carta cabal però inte-
ressat a més no poré perque sempre te-
nia pò de que no li manllavas es do-
bles un d'aquells estornells qui solen
manllevar *ad calendas graecas*, es a
dir a tornar... mai!

Una nit d'hivern freda i trista des-
pres d'haver sopat se trobà que no
havia resat el sant rosari, costum que
mai per mai havia deixat altrement d'
aquells cristians que'l resen si ve bè
quando coeli... S'assegué devora sa
foganya mentres un vell tronc d'olive-
ra omplia sa cuina de fum i llum tre-
molosa.

Aixeca la ma feta un gel per se-
nyarse, i amb veu fosca i tremolosa
comensa son ll'vi a sospirar: Pare nos-
tro qui estau en el cel. Aviat se tancan
les parpelles carregades de son feixu-
ga, i la pensa s'envola dins un mar d'
ensomnis i d'il·lusions, entrant dins los
cansats membres la dolça frissansa del
suspirat descans.

Dorm lo bell casal en mitx d'una hor-
ta de velles oliveres milenaris que abri-
gan en son fullatge cenrós sinestres
olibes i mussols que de tant en tant fan
vibrar son llenguatge ple de trists pre-
sentiments que umplen el cor de feretat
i tristor. Dins l'august silenci de la nit
endolada, sona la veu de les monta-
nyes.

De sopte se despertà sobresaltat i
sent com forçetjan ses portes des cor-
ral. ¡Lladres! pensa en si mateix;
voldria cridar però la veu se li núa en
la gola i pensa allavores de fogir amb
sos doblés.

A la fi resol a defensarse a tota ul-
transa apaga es llum i graponetjant gra-
ponetjant s'en va a n'es doblés, los
agafa i los posa a dins ses sabates
(eran grans perque tenia uns peus com
a fenyedós) i les amaga devall es llit;
llavonses agafa una estella de devés
una brassada mentres no s'aturaven de
sempentejar ses portes, i tot resolt ja's
partit cap dret an es portal de de-
rretera.

Espera un poc i s'encomana a Deu
ses venes des seu coll s'inflan, sa cara
sa posa com a pintada de sanc de bou
es uis semblaven dos uis d'òliba, amb
so pel arrevxinat, es brassos violents
i moradencs, i mes furiós qu'un llop
cuant se tira demunt sa presa, obri en
sec ses portes de pit'en ample per aca-
busarse *mi hombre* an es lladres, i va
trobar... s'ase que s'havia desfermat i
se fregava pe ses portes.

S'ase així que ve l'amo, tot ho com-
prengué i voltant l'andana prengué cap
a s'estable (*tronando por ambos po-
los*) i l'amo se quedà badocant amb
amb un pam de boca.

Basta d'aquex ai-i-oli i acabem amb
que sa pò no es res en haverla vista.

ES VEÏNAT DES LLANTERNÈ.

Colometa, si volaves,
jo'm faria cassadó;
sentiria sa remó
d'es vent de ses teues ales.

RONDAIA DE MENORCA

En Pere
de sa massa (1)

Assò vol dir qu'era una dona viuda que tenia un fill que era de nom Pere.

Aquest era un jovenet de devés quinze anys bonatxot i que no tenia ofici ni benefici, però era viu, molt al revés d'altres Peres.

Vol dir qu'un dia se resol i diu a sa mare:

—Mu mare jo m'en vui anar a corre mon.

—¿Que dius?—respongué sa mare. ¡Ves qu'has de fer a corre mon! ¿I ara me dixaries a jo tota soleta i t'en enaries? ¿Ves jo que faria sense tu?

En Pere la va planye, i va procurar no pensar-hi mes, però sempre tenia fira d'anar-hi i per mes que feia, s'idea no li fugia i no se cansava de fer sempre sa mateix daliò a sa mare.

—Mu mare, ¿voleu que m'en hi vagi a corre mon?

Sa mare be li llevava des cap aquella fal·lera, però se va arribar a cançar de sentir-lo i li va dir:

—Mira, fe lo que vulguis, si t'en hi vols anar, ves-hi.

En Pere just que te es permis de sa mare, arreu una civadera amb un poc de pa i companatge i *deng, deng* ja's partit per un camí cap enfora; camina qui te camina des cap de tres dies de caminar va arribar a un poble. Tresca pes carrés i va sentir a dins una casa gran, renou de martells i ferru, mais i encluses. S'atura davant es portal i va essé una ferreria amb homus qui picaven, feien aceróns i eines de tota casta. I en Pere ben embadocat allà davant, mirant es ferrés, fins que es mestre li va dir:

—Atlotet de que vas?

—A corra mon, vaig.

—¿Que vol dir a corre mon! Bona cosa es assò. ¿Que no té agradaria fer de ferré amb nolirus?

—Sí, que m'agradaria.

—Idó, ves a demanar-ho a ta mare, si hu vol.

—¿Mu mare? ell no es aquí no.

—Idó queda, i ja hu vurem.

En Pere entra dins sa ferreria i es possa de mossu.

Allà l' mantenien, el calçaven i el vestien i ell sempre ben content i ben alegre. Hi va fer tres o quatre anys, però sempre tenia sa mateixa fal·lera de seguir a corre mon.

Vn dia agafa es mestre i li diu:

—Mestre, jo havia pensat de que arranjàssim comptes, i dixar s'ufici, per seguir es meu camí.

—En volé,—va di es mestre—dignes que has guanyat, te pagaré i podrás partir.

—Paga no'n vui; no mes vui que me dixeu fer una masseta des ferru que hi ha per aquí, així com jo la pugui dur.

—Idó, féla tu mateix així com vulguis.

En Pere havia crescut molt i de tant de manetjar mais i picots, havia cobrat molta forsa. Comensa a replegar ferru i mes ferru i pica que pica va fer una massa qui pesava set quintás.

Es mestre com veia allò n'estava aturadit, però ell pensava:—A Sants i a minyons no les prometis que no els hi dons, i arrufava es coll. Ara vurem en haverse-ne-la d'endur que ferá.

Quant en Pere la va tenir ben acabada li diu:

—Mestre ja puc partir.

—Idó que te vagi be, i bon viatge.

En Pere agafa sa massa, com qui alsa un burcany se la penja an es trau des sau i ja's partit d'allà, tiratira pe sa carretera.

Des cap d'uns quants dies de caminar va arribar a una ciutat gran, amb

uns carrés amples i places pulides. Comensa a trescar pes carrés i va trubar una casa gran, amb uns balcons corredissus, i uns portals amples que hi podien passar dos cotxus junts.

—I avont deu essé aquesta casa tant gran. Ell no n'hi deuen faltar de *pesquis* an es qui viu aquí.

I venga badar arreu, ben aturadit.

Allà era a ca'l Rei. I heu de creure i pensar i pensar i creure que el Rei tenia un ranxu de vaques amb un pastó qui les guardava però sense sebre com ni com no, cada vespre o es pastó no compareixia o manava vaques de manco.

Es dia abans d'arribar en Pere, vol dir que es pastó no havia comparegut i les ne faltava un. Ses criades de ca'l Rei com veuen aquell jovenet que badava pes portal, van aná acurrents a fer-ho a sebre an el Rei, per veure si'l vulia per pastó.

—Anau deveres a veure si hu vol essé,—va dir el Rei.

Ses criades s'en van an es balcó i el criden:

—Homu, homu Pujau. si voleu, que vus ham de dir una cosa.

En Pere puja i just qu'es dalt diu:

—¿Qu'es que voleu?

—Vos vuliem dir si vos agradaria essé es pastó de ca'l Rei. Sa feina que hi ha es poca, no mata ni espanta. Però hau de sebre que tots es pastós que el Rei ha tinguts cada vespre o menen vaques de manco o ells no compareixen. No sabem si els deuen matá o que.

—Assò m'agrada, idó. Aquí estaré be. Ja pug quedá en na volé.

—Idó quedau i demá dematí es majoral vos acompanyará fins a ses tanques i vos dirá com hu hau de fer.

En Pere va romandre allà i ensolde-ma dematí ell i es majoral s'en van manar ses vaques cap a ses tanques del Rei.

—Veus—li va dir es majoral quant hi van arribar—Aquí hi ha tanques que tenen molta d'erba i altres que n'on tenen gens. Si tu passes ses vaques dins ses tanques que no hi ha erba no tenguis ansia que te succeésqui res, però si les passes dins ses tanques avont hi ha s'erba, ses vaques se posaràn grasses emperó t'en pasarà colcunao: te pendrà ses vaques o te matarà a tu.

—Dixau-me fer—va dir en Pere que jo ja m'arranjaré.

Es majoral s'en va i en Pere passa ses vaques dins ses tanques que no tenien erba. Però ses vaques sols no podien pasturá per que no'n trobaven un brinet per senyal.

—¿Saps qu'es gros!—deia ell—tanta d'erba com hi ha an aquestes altres i no poder passar-les-hi. Però, ja hu vurem.

Es vespre mena ses vaques a ca'l Rei i com no havien pasturat en tot es dia, be va preme i sucra ses mamelles, però sa llet que va munyir, sols no va bastá pe sa familia. I el Rei queixes t ses criades i tuthom queixes també an es pastó per que havia duita poca llet.

Al endemà així qu'arriba a ses tanques, va pensar:

—Bonu, ell es vespre hi tornarem en aquest pas. Ses vaques així no poden esbrostar res, no troben mos aumón, ves com han de dur llet. ¡Ca jo les pas dins ses tanques d'erba i ja hu vurem.

Obri una portellada i passa ses vaques dins s'altra tanca i ja hu creg que hi xalavenelles, mos d'aquí, mos d'alla, amb un tom d'erba alta que els hi fregava sa panxa, no vos dic que al punt van estar ben redones que ja no podfen mes. Jeien una estona, tornaven dar uns quants mossus i venga jeure mes.

—Bonu, va dir en Pere con vingué grandiet,—ara jo també puc beranar.

S'assetu dins s'erba, treu es pa de dins sa civadera i venga, venga comensa a envestir es bundrell que duia. Es temps que baranava, afina un drac que s'en venia per un camí cap a ell.

—¿Qui será aquet mal carat?—digué en Pere. Però no's va moure d'allà en terra.

Es drac, arriba, mira per allà a veure si afina nigú, i així agafa una vaca per sa coa, se la penja a s'esquena i jas partit pes mateix camí de per ont havia vingut.

Així que va essé un tros enfora, en Pere s'alsa i comensa a cridar:

—¡Ep!.. ¡Ep!.. Idó, que's assò que vos ne duis?

—¿Ai que m'en duc?—respongué es drac —¿O hi ets tu aquí? De tu tenia ganes. Esperem.

Amolla sa vaca, i torna arrera, però així qu'es aprop d'en Pere, aquet se despenja sa massa, li venta damunt es cap i el va fer entrà tres canes dins sa terra i he hi va quedá colgat.

—Ja'n tenim un—va di ell. Si qu'hem fet bo.

Ses vaques tot es dia van ben pasturar i es vespre les va manar a ca'l Rei ben plenes de panxa i de bregué.

—¿Peró i com hu deu haver fet en Pere?—deien ses criades just qu'el van veure—ell sembla qu'avvi mena ses vaques ben plenes. ¡I no n'hi falta cap! ¿Vam que ferá en Pere?

Ell va muyir ses vaques i en volen de llet! tota sa familia de ca'l Rei en va manjar a volé i encare les ne va sobrar.

En s'oldemá dematí parteix altra volta pasturar ses vaques i així qu'arriba ¡ja hu crec! sols no va fer returada, les passá tot d'una dins ses tanques avont hi havia molta d'erba. Elles pasturaren estona i com ja no duien tanta de fam enderrera prest es van ajeure.

Des cap d'un instant en Pere acotat adins s'erba, veu un altra drac que s'acostava amb uns xiulus i bramuls qu'espantaven. Però ell com qui no sent res, ben tranquil pensava:

—¿Van que ferá aquet! Hu he de veure que será capàs de treurer-sé des seu caperràs.

Així qu'es drac arriba, pega uras quantes uiades pes voltants, no veu ningú i agafa una vaca amb cada ma i ja's partit d'allà. Així qu'en Pere l'afina:—¿Que no hu veis?—digué—¿Que no hu sentiú?—Ell avui s'en endú dues per falta d'una. ¡Ep! ¡Ep! ¡Ep! ¡Que no dixaa assò vos dic!

—¿O tu hi ets? va dir es drac. Jo no hu sabia. No, i hu era de tu que tenia ganes i no des bestia. De tu qui me vas matar es meu germà. Esperem veuràs com no'n queden ni ets ossus de tu.

Torna arrera i ja hu creg, que en Pere no's va moure peu ni cama i així que va essé aprop se despenja sa massa i li dona tal massada dalt es cap que'l dixá ben mort i el va fer entrar sis canes dins sa terra.

—Ja'n tenim dos de colgats—va dir ell—Bohem fet.

—Segueix tot es dia sense res mes de nou i com ve es vespre ala a ca'l Rei amb ses vaques ben redones i amb es bragué ben ple.

Ses criades com el veuen tan alegret no s'en podien avenir de que res li hagués passat i manás ses vaques tan grassetes.

—¿No sé que diantri deu fer en Pere! deien elles ¿I a von les deu pasturar que du tanta llet? Si que mos haurá sortit llest aquet pastor.

I el Rei i la Reina i tota sa familia qui estaven ben contentets de veure que tenien llet a betzef, mes que no'n necessitaven i lo milló, que mai faltava cap vaca.

Epsoldemá ben dematinet ja está aixecat, i uis espolsats i fora són cap a ses tanques. Arriba i sols no va fer returada, cap a s'erba va manar ses vaques tot d'una.

Comensen a pasturar i així que's va fer grandiet, *tristrás, tristrás*, i amb uns xiulus que espentaven vetaqui un altre drac qui compareix, i mes gros que ses altres vegades.

—¿Qui será aquet mal carat?—digué en Pere. Però no's va moure d'allà en terra.

Es drac, arriba, mira per allà a veure si afina nigú, i així agafa una vaca per sa coa, se la penja a s'esquena i jas partit pes mateix camí de per ont havia vingut.

Així que va essé un tros enfora, en Pere s'alsa i comensa a cridar:

—¡Ep!.. ¡Ep!.. Idó, que's assò que vos ne duis?

—¿Ai que m'en duc?—respongué es drac —¿O hi ets tu aquí? De tu tenia ganes. Esperem.

Amolla sa vaca, i torna arrera, però així qu'es aprop d'en Pere, aquet se despenja sa massa, li venta damunt es cap i el va fer entrà tres canes dins sa terra i he hi va quedá colgat.

—Ja'n tenim un—va di ell. Si qu'hem fet bo.

Ses vaques tot es dia van ben pasturar i es vespre les va manar a ca'l Rei ben plenes de panxa i de bregué.

—¿Peró i com hu deu haver fet en Pere?—deien ses criades just qu'el van veure—ell sembla qu'avvi mena ses vaques ben plenes. ¡I no n'hi falta cap! ¿Vam que ferá en Pere?

Ell va muyir ses vaques i en volen de llet! tota sa familia de ca'l Rei en va manjar a volé i encare les ne va sobrar.

En s'oldemá dematí parteix altra volta pasturar ses vaques i així qu'arriba ¡ja hu crec! sols no va fer returada, les passá tot d'una dins ses tanques avont hi havia molta d'erba. Elles pasturaren estona i com ja no duien tanta de fam enderrera prest es van ajeure.

Des cap d'un instant en Pere acotat adins s'erba, veu un altra drac que s'acostava amb uns xiulus i bramuls qu'espantaven. Però ell com qui no sent res, ben tranquil pensava:

—¿Van que ferá aquet! Hu he de veure que será capàs de treurer-sé des seu caperràs.

Na Maria per lluhir se renta sa cara d'oli més valdria fes pa-amb-oli per berenà es dematí.

Secció local

Sembla que a la Parroquia han perllongada la festa de la Bta. Catalina fins que tenguen posat el retaule dins la capella noua. Així la porán fer amb més solemnitat.

Diumenge passat fone la *Segona Fira* de Manacor. La diada va esser de sol granat; ses taules foren més poques i ses barrines també, i de gent no n'hi hagué gaire.

A sa *Bassa* tocà la música de Mestre Lluis.

Sa calor, com més va, més pitja. Així és que cada dia hi ha més carruatges que traginen gent an es *Port* a on va a posar es cuiro en remui.

Se preparen unes grans festes p'es dia de St. Domingo. Hi haurá sa benedició de sa Bandera d'ets *Al'lots-Guait*s; vendrà, diuen, a beneir-la l'Im. Sr. Vicari Capítular, i després ets (*Al'lots*)farán sa seua *Promesa* reglamentaria d'esser sempre feels a Deu, a l'Esglesia i a la Patria.

El dia 3 avespere, completes i benedició de sa Cisterna del Claustre, i llavó amollaràn globos, coets i música.

Dia 4, diana, ofici solemne: sermó que farà un Frare Caputxí. El cap-vespre vendrán ets *Al'lots-Guaites* de Ciutat, Sóller, Porró, Bini-salem, St. Llorens des Cardessar, per assistir a la benedició que hem dit de la Bandera. També hi haurá corregudes de bicicletes an el Velódrom, i més tart ets *Guaites* gimnastes farán curioses evolucions del seu repertori. I es vespre, coets música i retreta.

Amb el P. Manuel Montoto, Superior des Convent, que arribá divendrés passat, després d'haver assistit an es Congrés Litúrgic de Montserrat, vengué un altre frare: El P. Antoni Bruna, que residia a Solsona i ara es estat destinat a Manacor. Benvinguts sien.

Dilluns qui vé será sa festa de la Mare de Deu dels Angels. Per aixó a la Parroquia i a ses demés esglesies de costum se podrá guanyar es Jubileu de la Porciúncula. Lo que importa és que de diumenge a mig-dia fins a dilluns a vespre fassem moltes *d'estacions* i bé.

Copiam des *Bolletí Oficial* d'aquesta provincia corresponent a Dissapte passat:

«Habiéndose registrado algunas bajas en el ganado de cerda del término municipal de Manacor y estudiada la causa de ellas, han resultado ser producidas por el mal rojo y en su consecuencia y a propuesta del señor Inspector provincial de Higiene y Sanidad pecuarias se hace la declaración oficial de dicha epizootia en aquel término y se declara:

1.º Zona infecta el predio «So'n Galiana» y zona sospechosa los predios «Huerto So'n Mas Mariano» y «Huerto d'En Vallespir».

2.º Queda prohibida la celebración de mercados, ferias y exposiciones o concursos en cuanto se refiera a la concurrencia de ganado de cerda en la ciudad de Manacor».

Sa festa de Sant Jaume se celebrá amb sa mateixa solemnitat d'ets anys passats. Assisti bastanta concurrencia a ses Completes de dissapte i sobre tot a l'Ofici de diumenge dematí, en que va fer un gran sermó el P. Antoni López O. P. sobre es patronat de Sant Jaume damunt Espanya i damunt Manacor; acabá retreguen, una vintena o més de personatges notables, glories des nostro poble que deu lo que és a sa protecció de Sant Jaume.

Ses xeremies divertiren molt la gent menuda i ses corregudes anaren bé, per que no hi hague res de nou, gracies a Deu.

Es torpellers espanyols 4 i 5 que la setmana passada voltaren Mallorca, entraren dins es *ort* i hi estigueren amarrats una partida d'hores i tota una nit. No hi ha que dir si moltes persones de ses que estuietgen per allà, hi entraren per veure-los. I ben bé que los rebien ets oficials i mariners.

(1) Me la va contar Na Margalida Gomila (a) de ses Fonts redones de Mitjorn-gran.